

РЕШЕНИЕ

№ 114

гр. Враца, 17.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – ВРАЦА, II-РИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на двадесет и седми април през две хиляди
двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Евгения Г. Симеонова

Членове: Пенка П. Петрова
Камелия Пл. Колева

при участието на секретаря Веселка Кр. Николова
в присъствието на прокурора С. В. М.
като разглежда докладваното от Евгения Г. Симеонова Въззивно гражданско
дело № 20221400500091 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. ГПК.

С Решение № 260016/19.01.2022 г. по гр.д.№ 1049/2020 г. по описа на Районен съд-Бяла Слатина е осъдена Прокуратурата на Република България да заплати на И. Х. И., с ЕГН ***** и адрес: гр.***, сумата 12 000 лв., представляваща обезщетение за причинени му неимуществени вреди вследствие повдигнато незаконно обвинение по пр.пр.№ 461,805/2008 г. по описа на РП-Бяла Слатина – ДП № 530/2008 г. и ДП № 337/2008 г. по описа на РУ "Полиция" – Бяла Слатина, по ДП № 12/2012 г. по описа на ОСО-Враца и по НОХД № 384/2014 г. по описа на РС-Бяла Слатина по което с Присъда № 19/10.06.2015 г., потвърдена с Решение № 105/22.10.2015 г. по ВНОХД № 408/015 г. по описа на ОС-Враца, е признат за невиновен и е оправдан по обвинението, за което е предаден на съд, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 22.10.2015 г. до окончателното ѝ изплащане. Със същия съдебен акт предявеният иск е отхвърлен за разликата над присъдените 12 000 лв. до претендирания размер от 24 000 лв. и на основание чл.78, ал.1 ГПК Прокуратурата на РБ е осъдена да заплати на И. Х. И. деловодни разноски в размер на 10,00 лв. – държавна такса и 400,00 лв. – адвокатско възнаграждение, съразмерно на уважената част от исковата претенция.

С въззивна жалба вх.№ 260160/27.01.2022 г. Прокуратурата на РБ обжалва първоинстанционното решение в частта, в която е осъдена да заплати на ищеца И. обезщетение в размер на 12 000 лв., ведно със законната лихва върху тази сума.

В жалбата се поддържа, че в осъдителната си част решението е неправилно и необосновано. Твърди се, че не е доказано настъпването на претендираните от ищеца неимуществени вреди, както и наличието на причинна връзка между твърдените от ищеца вредоносни последици – изживените душевно безпокойство и стрес, и повдигнатото от прокуратурата обвинение.

Въззивникът счита, че районният съд се е произнесъл неправилно по направеното възражение за изтекла погасителна давност, тъй като не е съобразено, че претенцията за законните лихви се погасява с изтичането на по-кратка тригодишна давност по чл.111, б."в" ЗЗД.

Излага и съображения, че размерът на определеното от РС-Бяла Слатина обезщетение за неимуществени вреди е силно завишен и не съответства на чл.52 ЗЗД и трайната практика на ВКС.

В жалбата се изразява несъгласие с изложените мотиви в обжалвания съдебен акт, че са накърнени името и авторитета на ищеца за период от около 7 години. Навеждат се доводи, че първото привличане на И. като обвиняем е през м.06.2010 г., а окончателната присъда, с която е признат за невиновен е произнесена през 2015 г., като този период е прекъсван от оневиняването му през 2014 г., т.е. наказателното производство е водено около 4 години, през които ищецът не е търпял репресии, тъй като няма наложени мерки за неотклонение и други мерки за процесуална принуда и не е призоваван често за извършване на процесуално-следствени действия.

Въззивникът РП-Враца, ТО-Бяла Слатина счита за неправилни и мотивите, че наказателното преследване е накърнило честта и достойнството на ищеца и е променило отношенията в семейството му, като е довело до развод със съпругата му и отчуждаване на децата му. Изтъква, че от приложеното гр.д.№ 336/2016 г. е видно, че исковата молба за развод е подадена през 2016 г., т.е. след окончателното приключване на наказателното производство; че в същата се твърди, че отношенията между съпрузите са разстроени повече от 12 години; че в с.з. съпругата е посочила, че е напускала семейното жилище и през 2009 г.; че в отговора на исковата молба И. твърди, че отношенията му със съпругата са перфектни. Навежда доводи, че не са събрани доказателства за влошени отношения с децата вследствие на воденото наказателно производство.

В жалбата се изразява несъгласие и с изводите на районния съд, че ищецът е получил различни заболявания поради напрежението от повдигнатото обвинение. Развиват се съображения, че приложеното по делото експертно решение е от 2017 г., т.е. 2 години след приключване на наказателното производство, както и че от това решение е видно, че се касае до преосвидетелстване, но липсват доказателства, които да сочат на пряка причинна и следствена връзка между воденото дело и заболяването. Посочва се, че и в свидетелските показания липсва конкретика по този въпрос.

Въззивникът счита, че от ищеца не са събрани каквито и да са доказателства, че е била налице публичност по отношение на статута му на обвиняемо лице, която да предизвика неудобство и унижение и евентуално да води до причиняване на вреди. Посочва, че единствените свидетели са майката и съседката на ищеца, които заявяват, че са разбрали за повдигнатото обвинение от него самия.

Развиват се съображения, че по делото не са събрани никакви

доказателства по какъв начин действията на прокуратурата, насочени към събиране на доказателства и водене на наказателното производство, са довели до настъпване на неимуществени вреди за ищеца, както и че в съдебното решение липсват мотиви в какво се изразяват тези неимуществени вреди и до каква степен са засегнали обичайния начин на живот на И. и душевното му състояние. Не става ясно и по какъв начин е определен размера на самото обезщетение, освен във връзка с продължителността на воденото наказателно производство.

Въззивникът моли за отмяна на решението в обжалваната му част и отхвърляне на исковата претенция изцяло, а в условията на евентуалност – за намаляване размера на присъденото обезщетение. и съобразяване периода на присъждане на лихвата с погасителната давност.

С въззивна жалба вх.№ 260200/03.02.2022 г. ищецът И. Х. И., чрез пълномощника си адв.М.М., обжалва първоинстанционното решение в частта, в която е отхвърлен предявения иск за сумата над 12 000 лв. до претендирания размер от 24 000 лв.

В жалбата се развиват съображения относно същността на критерия "справедливост" по чл.52 ЗЗД и какви факти и обстоятелства следва да бъдат взети предвид при определяне размера на дължимото обезщетение. Въззивникът счита, че в случая решението е частично неправилно, тъй като:

- не е отчетено, че всяко едно висящо наказателно производство води до негативни преживявания, свързани със стрес, притеснения и неудобства;
- не са съобразени показанията на разпитаните по делото свидетели относно настъпилите негативни промени и отрицателни емоции за ищеца и причинната връзка с повдигнатото незаконно обвинение;
- не е съобразена продължителността на воденото срещу ищеца наказателно производство.

В жалбата се развиват съображения, че с оглед установените тежки вредни последици /развод, влошени отношения с децата, безработица и трайно влошено здравословно състояние/ претендираното обезщетение в размер на 24 000 лв. е справедливо.

Иска се отмяна на решението в обжалваната част и уважаване на предявения иск изцяло, ведно със законната лихва от 22.10.2015 г. до окончателното изплащане на обезщетението, както и присъждане на направените разноски за адвокатско възнаграждение в пълния им размер.

Въззивните жалби са процесуално допустими като подадени от надлежни страни, в рамките на законоустановения срок по чл.259, ал.1 ГПК и срещу обжалваем съдебен акт.

При извършената служебна проверка по реда на чл.269, изр.1 ГПК, настоящият съдебен състав приема, че обжалваният съдебен акт е валиден и допустим.

За да се произнесе по правилността на първоинстанционното решение, въззивният съд взе предвид следното:

Районен съд-Бяла Слатина е сезиран с искова молба на И. Х. И., ЕГН *****, с адрес: гр.***, с която против Прокуратурата на РБ е предявен иск за сумата 24 000 лв., представляваща обезщетение за причинени му неимуществени вреди вследствие повдигнато незаконно обвинение, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 22.10.2015 г. до окончателното ѝ изплащане.

В исковата молба се твърди, че на 23.12.2008 г. с постановление на РП-Бяла Слатина е образувано досъдебно производство срещу ищеца по пр.пр.№ 461,805/2008 г. по описа на РП-Бяла Слатина за престъпление по чл.212, ал.1, вр. чл.26, ал.1 НК. Посочва се, че с постановление от 18.10.2010 г. на РП-Бяла Слатина, ДП № 530/2008 г. е изпратено по компетентност на РП-Кнежа, но след повдигнат спор за компетентност ВКС с постановление от 16.02.2010 г. определя като компетентна РП-Бяла Слатина. С постановление от 02.06.2010 г. И. е привлечен като обвиняем за престъпление по чл.210, ал.1, т.5 вр. чл.209, ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК и за престъпление по чл.316 вр. чл.309, ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК. Посочва се, че след извършване на редица процесуално-следствени действия И. отново е привлечен като обвиняем с постановление от 11.08.2010 г. за престъпление по чл.212, ал.1 НК, престъпление по чл.217, ал.4 вр. ал.2 вр. чл.26, ал.1 НК и за престъпление по чл.316 вр. чл.309, ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК. Твърди се, че с обвинителен акт от 12.11.2010 г. делото е внесено за разглеждане в РС-Бяла Слатина, но с разпореждане от 19.11.2010 г. по НОХД № 580/2010 г. същото е върнато на прокуратурата за отстраняване на съществени процесуални нарушения. Сочи се, че И. отново е привлечен като обвиняем с постановление от 23.03.2012 г. по ДП № 12/2012 г. за престъпление по чл.212, ал.4 вр. ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК. След изпълнение на указанията на съда, с обвинителен акт от 04.05.2012 г. делото отново е внесено за разглеждане в РС-Бяла Слатина, където е образувано НОХД № 173/2012 г. Посочва се, че след множество съдебни заседания на 27.05.2014 г. е постановена присъда, с която И. е признат за невиновен по повдигнатото обвинение и е оправдан изцяло. По протест на РП-Бяла Слатина е образувано ВНОХД № 331/2014 г. по описа на ОС-Враца и с решение от 08.08.2014 г. присъдата на първоинстанционния съд е отменена и делото е върнато на РС-Бяла Слатина за ново разглеждане. Сочи се също, че след връщане на делото, е образувано НОХД № 384/2014 г. и на 10.06.2015 г. е постановена присъда, с която И. отново е признат за невиновен и е оправдан изцяло. По протест на РП-Бяла Слатина е образувано ВНОХД № 408/2015 г. по описа на ОС-Враца и с решение от 22.10.2015 г. е потвърдена присъдата на първоинстанционния съд.

В исковата молба се твърди, че в резултат на неоснователните обвинения са накърнени името и авторитета на ищеца И. в продължение на около 7 години и му е създаден дискомфорт, тъй като се е наложило да отдели значително време в участие в наказателния процес и организиране на защитата си. Посочва се, че обвиненията срещу него са получили публична известност и много от неговите приятели са били сериозно разколебани в доброто си отношение към него.

Ищецът твърди, че вследствие наказателното преследване не е можел да осигури средства за издръжка на семейството си, поради което синът му е прекъснал следването си, в дома му е имало непрекъснато напрежение, децата и съпругата му са се дистанцирали и отчуждили от него, а впоследствие през 2016 г. това напрежение и отчуждение е довело и до развод. Навежда и твърдения, че през периода от образуване на досъдебното производство до приключване на наказателното дело няколко пъти е кандидатствал за работа в различни институции и фирми, но навсякъде му е било отказвано, тъй като срещу него има образувано наказателно производство.

В исковата молба се твърди, че вследствие на това напрежение на

18.04.2014 г. ищецът е получил мозъчен инфаркт, хипертонична болест и още много други заболявания, за които е освидетелстван с ЕР на ТЕЛК № 1148/11.05.2017 г. на МБАЛ "Св.Иван Рилски" ЕООД, гр.Козлодуй и му е отпусната пенсия за инвалидност.

Ищецът счита, че са налице предпоставките на чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за претърпените от него неимуществени вреди, които оценява на 24 000 лв.

В срока по чл.131 ГПК е постъпил отговор от Прокуратурата на РБ, чрез РП-Бяла Слатина, в който се оспорва основателността на исковата претенция. Прави се възражение за изтекла погасителна давност. Възражава се и срещу размера на претендираното обезщетение като силно завишен. Ответникът счита, че не са доказани изложените в исковата молба твърдения за претърпени неимуществени вреди, както и пряка причинна връзка между действията на прокуратурата и сочените неимуществени вреди. Оспорва се посочения в исковата молба период на наказателното производство от 7 години.

В отговора се оспорват изложените в исковата молба твърдения, че наказателното производство е променило отношенията в семейството и е довело до развод между съпрузите и дистанциране на децата от ищеца. Ответникът счита, че тези твърдения противоречат на материалите по гр.д.№ 336/2016 г. по описа на РС-Бяла Слатина, от които е видно, че исковата молба за развод е подадена след окончателното приключване на наказателното производство, както и че в същата се сочи, че е подавана и друга молба за развод от 2004 г., т.е. доста преди образуване на наказателното производство, а в съдебно заседание съпругата е заявила, че отношенията не са добри повече от 12 години. Изтъква се, че в отговора на исковата молба И. е посочил, че отношенията със съпругата му са перфектни, че имат две чудесни деца, както и че синът им е подписал трудов договор за работа в чужбина.

Ответникът оспорва и твърденията, че И. не е могъл да си намери работа, като твърди, че в периода от привличането му като обвиняем до приключване на наказателното производство ищецът е имал сключени трудови договори. Посочва, че на ищеца не е налагана мярка за неотклонение, която да доведе до финансови затруднения, до невъзможност за задгранични пътувания или други ограничения, които да възпрепятстват нормалния му начин на живот.

Счита за неоснователни и твърденията за получаване на различни заболявания вследствие напрежението от наказателното преследване, като сочи, че представеното ЕР на ТЕЛК е издадено две години след приключване на наказателното производство и липсват доказателства за пряка причинна връзка между това производство и заболяванията на И..

В отговора се развиват и съображения, че претендираното обезщетение е силно завишено и в противоречие с чл.52 ЗЗД.

Пред първоинстанционния съд са събрани писмени и гласни доказателства, които обсъдени поотделно и в тяхната пълнота, дават основание на настоящия съдебен състав да приеме за установена следната фактическа обстановка:

Между страните не се спори, а и от приложените към исковата молба писмени доказателства, както и от съхранената част от НОХД № 384/2014 г. по описа на РС -Бяла Слатина (арх.№735/2015 г.) се установява, че с

постановление от 23.12.2008 г. на РП-Бяла Слатина е образувано досъдебно производство срещу И. Х. И. по преписка № 461/2008 г. и преписка № 805/2008 г. по описа на РП-Бяла Слатина за престъпление по чл.212, ал.1, вр. чл.26, ал.1 НК. С постановление от 18.10.2010 г. на РП-Бяла Слатина досъдебното производство е изпратено по компетентност на РП-Кнежа. След повдигнат спор за компетентност, ВКС с постановление от 15.02.2010 г. е разпоредил комплектованата преписка, включваща ДП № 530/2008 г. по описа на РП-Бяла Слатина да се изпрати по компетентност на РП-Бяла Слатина.

С постановление от 02.06.2010 г. по ДП № 337/2008 г. по описа на РП-Бяла Слатина ищецът И.И. е привлечен като обвиняем за престъпление по чл.210, ал.1, т.5 вр. чл.209, ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК и за престъпление по чл.316 вр. чл.309, ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК, като с протокол от същата дата на обвиняемия е предявено разследването.

След извършване на процесуално-следствени действия, с постановление от 11.08.2010 г. по същото досъдебно производство И.И. е привлечен като обвиняем за престъпление по чл.212, ал.1 НК, престъпление по чл.217, ал.4 вр. ал.2 вр. чл.26, ал.1 НК и за престъпление по чл.316 вр. чл.309, ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК, като с протоколи от 11.08.2010 г. и от 12.10.2010 г. му е предявено разследването.

Досъдебното производство е приключило с обвинителен акт от 12.11.2010 г., въз основа на който е образувано НОХД № 580/2010 г. по описа на РС-Бяла Слатина, но с разпореждане от 19.11.2010 г. съдебното производство е прекратено и делото е върнато на РП-Бяла Слатина за отстраняване на съществени процесуални нарушения.

С постановление от 29.12.2010 г. на обвиняемия И.И. е предявено разследване за престъпление по чл.212, ал.1 НК, престъпление по чл.217, ал.4 вр. ал.2 вр. чл.26, ал.1 НК и за престъпление по чл.316 вр. чл.309, ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК.

С постановление от 23.03.2012 г. по ДП № 12/2012 г. по описа на ОСО-Враца И.И. е привлечен като обвиняем за престъпление по чл.212, ал.4 вр. ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК и с протокол от същата дата му е предявено разследването.

С обвинителен акт от 04.05.2012 г. делото отново е внесено за разглеждане в РС-Бяла Слатина, където е образувано НОХД № 173/2012 г. С присъда, постановена на 27.05.2014 г. по същото дело, И. е признат за невиновен по повдигнатото обвинение и е оправдан изцяло по повдигнатото обвинение за престъпление по чл.212, ал.4 вр. ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК. По протест на РП-Бяла Слатина е образувано ВНОХД № 331/2014 г. по описа на ОС-Враца и с решение от 08.08.2014 г. присъдата на първоинстанционния съд е отменена и делото е върнато на РС-Бяла Слатина за ново разглеждане.

След връщане на делото, е образувано НОХД № 384/2014 г. по описа на РС-Бяла Слатина и на 10.06.2015 г. е постановена присъда по същото дело, с която И.И. отново е признат за невиновен и е оправдан изцяло по повдигнатото му обвинение. По протест на РП-Бяла Слатина е образувано ВНОХД № 408/2015 г. по описа на ОС-Враца и с окончателно решение от 22.10.2015 г. е потвърдена присъдата на първоинстанционния съд.

В подкрепа на изложените в исковата молба твърдения за претърпени неимуществени вреди ищецът И. е ангажирал писмени и гласни

доказателства.

От приложеното заверено копие от ЕР на ТЕЛК № 1148 от зас.№ 072/11.05.2017 г. към МБАЛ "Св.Иван Рилски" ЕООД, гр.Козлодуй е видно, че И. Х. И. е преосвидетелстван като от 50% трайно намалена работоспособност са му определени 62% трайно намалена работоспособност. Като водеща диагноза е отразена "Мозъчен инфаркт", а като общи заболявания са посочени още хипертонична болест, дискова херния, радикулопатия, спондилоартрозис деформанс и коксартрозис. В снетата анамнеза е отразено, че се касае за болен, преживял два ИМИ, последният през 2015 г.

Представено е и заверено копие от разпореждане от ТП на НОИ, от което е видно, че на И.И. е отпусната пенсия за инвалидност поради общо заболяване.

В първоинстанционното производство са разпитани двама свидетели на ищеца – Г. С. (съседка на ищеца) и Ц. Ц. (майка на ищеца).

От показанията на свидетелката С. се установява, че е знаела за воденото срещу ищеца наказателно производство от него самия. Според свидетелката, това наказателно производство е довело до проблеми в семейството и е предизвикало много неприятности и скандали, вследствие на които съпругата на ищеца го е напуснала и се е развела с него, а децата не искат да се виждат с него. Свидетелката твърди, че докато е траело наказателното производство И.И. не е можел да издържа семейството си, което е породило и проблемите в семейството. Посочва, че по време на наказателното производство синът на ищеца е бил студент, но е бил принуден да прекъсне следването си, тъй като баща му не е имал пари да го издържа в гр.София. Заявява, че в момента синът на ищеца работи в чужбина.

В този смисъл са и показанията на свидетелката Ц., която също твърди, че И. не е можел да си намери работа, тъй като в града се е знаело, че е подсъдим, и семейството не е имало доходи, поради което тя е била принудена да замине на работа в Италия и да поеме издръжката на семейството на сина си. Според свидетелката, това е довело и до напрежение в семейството на ищеца, като децата са се дистанцирали, а съпругата му се е развела с него. Същевременно свидетелката заявява, че не знае каква точно е истината за отношенията в семейството, какво е станало между съпрузите и каква е причината децата да не поддържат контакти с баща си, тъй като синът ѝ не е говорил с нея за тези лични неща. Свидетелката твърди, че през този период се е контактувало много трудно с И.И., който ѝ е казвал, че ще сложи край на живота си, че не може да издържи психически и ще се обеси.

В подкрепа на направените с отговора на исковата молба възражения, ответникът е представил заверено копие от искова молба на И. А. И.а, от която е видно, че е предявила против И. Х. И. иск за прекратяване на сключения между тях граждански брак, поради настъпило в него дълбоко и непоправимо разстройство. В исковата молба е посочено, че през 2004 г. тя е подавала друга молба за развод, но в името на запазване на брака и упражняване на родителските грижи за малолетните деца е оттеглила тази молба. Представен е и подадения от И. Х. И. отговор на исковата молба, в който същият посочва, че отношенията между съпрузите са били винаги перфектни, че са полагани адекватни грижи за децата, че дъщеря им е студентка, а синът им е на работа в чужбина с постоянен трудов договор. Въз

основа на исковата молба е образувано гр.д.№ 336/2016 г. по описа на РС-Бяла Слатина, което е приключило с Решение № 167/21.09.2016 г., с което е прекратен гражданския брак на И. А. И.а и И. Х. И., поради дълбоко и непоправимо разстройство, и е одобрено подписано между страните споразумение, с което уреждат личните и имуществените си отношения.

Ответникът е представил справки от ТД на НАП-Велико Търново, офис Враца и от ТП на НОИ, от които е видно, че в периода от 2010 г. до м.06.2014 г. И.И. е работил по трудово правоотношение в "Млада" ООД. Представена е и характеристична справка, която не може да бъде ценена като годно доказателствено средство в гражданския процес, тъй като има характер на свидетелски показания в писмена форма.

При така възприетата фактическа обстановка, настоящият съдебен състав прави следните правни изводи:

Правното основание на предявения иск е чл.2, ал.1, т.3, пр.1 ЗОДОВ.

Посочената разпоредба предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от разследващите органи, прокуратурата или съда от незаконно обвинение в извършването на престъпление, ако лицето бъде оправдано, като отговорността на правозащитните органи е обективна. За уважаването на предявените иски е необходимо да бъде доказано наличието на следните предпоставки: повдигане на обвинение на ищеца за извършване на престъпление; оправдаване на лицето, с влязла сила присъда; наличието на вреди (имуществени и/или неимуществени) и причинно-следствена връзка между незаконното действие на правозащитните органи и настъпилите вреди, които следва да се докажат от ищеца. Размерът на обезщетението за неимуществени вреди от непозволено увреждане е свързан с критерия за справедливост, дефинитивно определен в чл. 52 ЗЗД, спрямо който настъпилата вреда се съизмерява.

В случая се установяват всички елементи от фактическия състав, обуславящ отговорността на ответника. Установено е по делото, че ищецът е бил обвинен в извършването на престъпление по чл.212, ал.4 вр. ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК, по което е оправдан с влязъл в сила съдебен акт. Това обстоятелство само по себе си е достатъчно да обоснове основателност на претенцията за претърпени неимуществени вреди, доколкото е житейски логично наказателното преследване да породи негативни психически преживявания в емоционалната сфера на ищеца. Съдът намира, че тези вреди са пряка и непосредствена последица от действията на правозащитните органи, имат неимуществен характер и подлежат на репарирание.

Всичко това сочи, че е осъществен фактическия състав на чл.2, т.3, пр.1 от ЗОДОВ. Пасивната легитимация по иска за обезщетение е правилно определена, съобразно чл.7 ЗОДОВ и разясненията, дадени в т.5 от ТР № 3/2005 год., ОСГК, като в конкретния случай това е Прокуратурата на РБ, предявила и поддържала незаконно обвинение чрез структурните си звена.

При установената основателност на ищцовата претенция, спорният въпрос е свързан с размера на претендираното обезщетение за неимуществени вреди.

В трайната съдебна практика на ВКС се приема, че при иска за обезщетение на вреди от процесния деликт, не е необходимо ищецът да доказва обичайните, типични неимуществени вреди, които винаги се търпят от лице, което е незаконно обвинено в извършването на престъпление и е

оправдано, като: стрес и притеснения от повдигнатото обвинение и за развитието на наказателното производство, страх от несправедливо осъждане, негативни изживявания и чувство за онеправданост от наложените мерки за неотклонение (особено при задържане под сража) и от евентуално постановена (макар и след това отменена) невлязла в сила осъдителна присъда, накърняване на чувството за собствено достойнство, за справедливост и на самооценката на лицето, както и на доверието му в държавността. Това е така, защото тези вреди и причинната връзка между тях и незаконното наказателно преследване са очевидни и те са налице във всички случаи, при които по делото е доказано, че ищецът е оправдан с влязла в сила присъда. При условията на пълно главно доказване следва да се установят обаче всички останали вреди (които – в противовес на посочените обичайни и типични такива, практиката често определя като "специфични") и причинната връзка между тях и незаконното наказателно преследване, приключило с оправдаването на ищеца.

Понятието "справедливост" по смисъла на чл. 52 от ЗЗД не е абстрактно, а е свързано със задължителната преценка от съда на редица конкретни, обективно съществуващи при всеки отделен случай обстоятелства, които следва да се вземат предвид при определянето на размера на обезщетението за неимуществени вреди. Такива обстоятелства поначало са вида, характера, интензитета и продължителността на увреждането на ищеца. Конкретно при исковете по чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 от ЗОДОВ такива правно-релевантни обстоятелства за определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди са:

- тежестта на повдигнатото обвинение, дали то е за едно или за няколко отделни престъпления – умишлени или по непредпазливост; дали ищецът е оправдан по всички обвинения или по част от тях, а по други е осъден; продължителността и начина на развитие на наказателното производство срещу ищеца, приключило с оправдаването му, включително дали в рамките на същото срещу него е била постановявана осъдителна присъда и за какво наказание, както и дали продължителността на незаконното наказателно преследване надхвърля или не разумните срокове за провеждането му, като тази преценка се обуславя от фактическата и правната сложност на наказателното производство в досъдебната и съдебната му фаза, която от своя страна се определя от броя, вида и характера на престъпленията, за които е повдигнато обвинението, поведението и броя на обвиняемите и на останалите участници в производството, обема на доказателствения материал и пр.;

- вида и продължителността на взетата мярка за неотклонение, както и другите наложени на ищеца ограничения на правата и свободите му в рамките на наказателното производство;

- дали през времетраенето на процесното незаконно наказателно преследване срещу ищеца са били водени и други наказателни производства, по какви обвинения, какъв е техният изход, тяхната продължителност и наложените на ищеца мерки за неотклонение и други ограничения, а ако те също са били незаконни – дали ищецът вече е обезщетен и в каква степен;

- всички останали конкретни обстоятелства, установени по делото, които сочат на това, как и по какъв начин процесното незаконно наказателно преследване се е отразило на ищеца – има ли влошаване на здравословното му

състояние, в каква степен и от какъв вид е то, конкретните преживявания на ищеца, и изобщо – цялостното отражение на предприетото срещу него наказателно преследване върху живота му – семейство, приятели, професия и професионална реализация, обществен отзвук и пр.

Обезщетението за неимуществени вреди от деликта по чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 от ЗОДОВ се определя глобално – за всички претърпени неимуществени вреди от този деликт. В този смисъл, неимуществените вреди са конкретно определими и глобално присъденото парично обезщетение за тях следва да съответства на необходимостта за преодоляването им в тяхната цялост, следва да е достатъчно по размер за репарирането им – в съответствие с общоприетия критерий за справедливост и общественно-икономическите условия и стандарта на живот страната, но най-вече – с оглед особеностите на конкретния случай. Същевременно обезщетението не следва да надвишава този достатъчен и справедлив размер, необходим за обезщетяването на конкретно претърпените неимуществени вреди.

В конкретния случай се установи, че на ищеца И. Х. И. е повдигнато обвинение за престъпление по чл.212, ал.4 вр. ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК, което се наказва с лишаване от свобода от три до петнадесет години, т.е. за тежко престъпление по смисъла на чл.93, т.7 НК. От момента на повдигане на обвинението до момента на приключване на наказателното производство с влязла в сила оправдателна присъда по това обвинение са изминали около 5 години. На ищеца не са били налагани мерки за неотклонение или други мерки за процесуална принуда. Срещу И.И. не е постановявана осъдителна присъда по повдигнатото обвинение.

В исковата молба, както и във въззивната жалба, са изложени твърдения, че наказателното преследване е накърнило сериозно честта и достойнството на ищеца, че той е бил принуден непрекъснато да обяснява, че не е извършил престъпление, както и че обвиненията са получили публична известност и приятелите му са били разколебани в доброто си отношение към него. Настоящият съдебен състав намира, че по делото не са ангажирани доказателства в подкрепа на тези твърдения. Липсват писмени доказателства, от които да се установява, че повдигнатото обвинение и воденото наказателно производство са станали обществено достояние по някакъв начин, напр. чрез публикации в медиите. От показанията на свидетелката С., която е съседка на ищеца, се установява, че е знаела за наказателното производство от самия ищец, но не се установява този факт да е променил отношението ѝ към И.. В останалата си част показанията на тази свидетелка, както и показанията на свидетелката Ц. се отнасят изцяло до семейните отношения на ищеца, а не до отзвука на повдигнатото обвинение в обществото.

На следващо място се твърди, че наказателното производство е довело до разрыв в семейните отношения на ищеца, че съпругата му го е напуснала и се е развела с него, а децата му са се дистанцирали и не искат да контактуват с него. Излагат се и твърдения, че в периода от образуване на ДП до приключване на наказателното производство ищецът няколко пъти е кандидатствал за работа, но му е било отказвано, поради факта, че срещу него има образувано досъдебно производство. Настоящият съдебен състав намира, че тези твърдения на ищеца също не са доказани по категоричен и несъмнен начин. Действително в показанията си свидетелките С. и Ц. сочат, че наказателно производство е довело до проблеми в семейството на И. и е

предизвикало много неприятности и скандали, вследствие на които съпругата на ищеца го е напуснала и се е развела с него, а децата не искат да се виждат с него. Като причина за тези проблеми свидетелките посочват, че докато е траело наказателното производство И.И. не е можел да издържа семейството си. Съдът не дава вяра на показанията на свидетелките в тази част. От една страна, самата свидетелка Ц., която е майка на И.И. и е от кръга на най-близките му родственици, заявява, че не знае каква точно е истината за отношенията в семейството и каква е причината децата да не поддържат контакти с баща си, тъй като синът ѝ не е говорил с нея за тези лични неща. От друга страна, гласните доказателства се опровергават от събраните по делото писмени доказателства. От приложените документи от гр.д.№ 336/2016 г. по описа на РС-Бяла Слатина е видно, че при предявяване на иска за развод съпругата на И. не е изтъкнала повдигнатото обвинение като причина за настъпилото в брака дълбоко и непоправимо разстройство, а се сочи влошаване на отношенията с давност, която е значително преди образуването на наказателното производство. По делото са приложени и справки от НОИ и НАП, от които е видно, че в по-голямата част от периода, в който е продължило наказателното производство, а именно - от 2010 г. до м.06.2014 г. И.И. е работил по трудово правоотношение, което е в противоречие с твърденията на свидетелките, че е бил безработен и не е можел да издържа семейството си. Не е изяснено какви са причините за прекратяване на трудовия му договор и дали имат връзка с повдигнатото обвинение. Не са ангажирани и никакви доказателства, от които да се установяват конкретни факти колко пъти и къде ищецът е търсил работа след м.06.2014 г. и какви са причините да не може да намери такава.

Излагат се и твърдения, че наказателното преследване е довело до влошаване здравословното състояние на ищеца. Действително по делото са представени писмени доказателства – ЕР на ТЕЛК, от което се установява, че И. Х. И. е претърпял два мозъчни инфаркта, за първият от които няма данни кога се е случил, а вторият е през 2015 г. В документа е посочено, че И. има и хипертонична болест, но не е описано с каква давност е същата. Следва да бъде взето предвид и това, че представеното ЕР на ТЕЛК е за преосвидетелстване и от същото не могат да се извлекат данни кога за първи път е освидетелстван И. и му е определена първоначалната 50% трайно намалена работоспособност. Настоящият съдебен състав намира, че само въз основа на това доказателство не може да бъде направен извод за наличие на пряка причинна връзка между наказателното производство и описаните в документа заболявания на ищеца.

В обобщение на изложеното, настоящият съдебен състав приема, че обезщетение в размер на 7 000 лв. справедливо би могло да репарира неимуществените вреди, които И.И. е понесъл вследствие воденото наказателно производство, приключило с оправдаването му по повдигнатото обвинение по чл.212, ал.4 вр. ал.1 вр. чл.26, ал.1 НК.

При определяне размера на обезщетението съдът взема предвид, че му е повдигнато незаконосъобразно обвинение за тежко умишлено престъпление, по което е оправдан; периода на воденото наказателно производство от около 5 години; доказаните обичайни неимуществени вреди, изразяващи се в отрицателни психически изживявания - притеснения и тревоги.

Съдът намира, че по-висок размер на обезщетението не следва да бъде присъждан, тъй като трябва да бъдат отчетени следните обстоятелствата: по отношение на И. не е налагана мярка за неотклонение или друга процесуални принуда; не е постановявана осъдителна присъда; не са доказани твърденията за специфични и по-големи от обичайните вреди и причинната връзка между тях и незаконното наказателно преследване, а именно - развод и влошено отношението на децата му вследствие повдигнатото обвинение; широк обществен отзвук на наказателното преследване и социална изолация на ищеца; затруднения при намирането на работа, поради воденото наказателно производство; влошено здравословно състояние вследствие незаконното обвинение.

С отговора на исковата молба ответникът е направил възражение за изтекла погасителна давност. Пред настоящата съдебна инстанция това възражение се поддържа само относно законната лихва.

Съгласно т. 4 на ТР № 3/05 г., началният момент на забавата и съответно на дължимостта на мораторната лихва и началния момент на погасителната давност възниква от влизане в сила на оправдателната присъда за извършено престъпление. В практиката на ВКС (напр. Решение № 232 от 6.11.2015 г. на ВКС по гр. д. № 2175/2015 г.; Решение № 296 от 19.10.2015 г. на ВКС по гр. д. № 6559/2014 г., IV г. о., ГК, III г. о., ГК; Решение № 60158 от 14.07.2021 г. на ВКС по гр. д. № 3409/2020 г., III г. о., ГК и др.) се приема, че погасителната давност за вземането за лихви върху обезщетението за неимуществени вреди е тригодишна по чл. 111, б. "в" ЗЗД.

С обжалваното решение районният съд е присъдил законна лихва върху обезщетението, считано от 22.10.2015 г. (датата на влизане в сила на оправдателната присъда) до окончателното му изплащане. Настоящият съдебен състав намира, че така постановеното решение е неправилно в частта, с която искането за лихва върху обезщетението за неимуществени вреди е уважено за периода преди 15.10.2017 г. Районният съд не е съобразил разпоредбата на чл. 111, б. "в" ЗЗД, според която вземанията за наем, лихви и други периодични плащания се погасява с тригодишна давност, както и с посочената съдебна практика, съгласно която тази давност е приложима и при присъждане на лихва върху присъдени обезщетения по ЗОДОВ. Няма основание да се приеме, че вземането за лихва върху обезщетението за неимуществени вреди се погасява с приложимата за главницата обща петгодишна давност по чл. 110 ЗЗД. В случая исковата молба за обезщетение е заведена на 15.10.2020 г. и искането за присъждане на законна лихва върху обезщетението е основателно за непогасената по давност част от вземането за лихва, считано от 15.10.2017 г. За периода преди тази дата искането за лихва е неоснователно като погасено по давност и следва да се отхвърли.

В обобщение на изложеното, настоящият съдебен състав намира, че обжалваното първоинстанционно решение следва да бъде отменено в частта, в която е присъдено обезщетение за претърпени неимуществени вреди над размер от 7 000 лв. до уважения от районния съд размер от 12 000 лв., като искът бъде отхвърлен в тази част като неоснователен и недоказан. В останалата обжалвана част, в която исковата претенция е уважена до размер от 7 000 лв., както и в частта, в която искът е отхвърлен за сумата над 12 000 лв. до пълния претендиран размер от 24 000 лв. решението следва да бъде потвърдено като правилно и законосъобразно.

Обжалваното първоинстанционното решение следва да бъде отменено и в частта, в която е присъдена законна лихва върху приетия от въззивния съд справедлив размер от 7 000 лв. за периода от 22.10.2015 г. до 14.10.2017 г., като бъде потвърдено в частта, в която е присъдена законната лихва върху това обезщетение, считано от 15.10.2017 г.

С оглед изхода на спора пред въззивната инстанция, първоинстанционното решение следва да бъде коригирано и в частта относно присъдените разноски, като бъде отменено в частта, в която на ищеца И. са присъдени разноски за внесена държавна такса над 2,92 лв. и разноски за адвокатско възнаграждение над 247,92 лв. Размерът на дължимите разноски е изчислен съобразно уважената част от исковата претенция пред въззивния съд, съгласно разпоредбата на чл.10, ал.3 ЗОДОВ.

Ищецът И. не претендира присъждане на разноски за въззивната инстанция.

Водим от горното, Врачанският окръжен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 260016/19.01.2022 г. по гр.д.№ 1049/2020 г. по описа на Районен съд-Бяла Слатина **В ЧАСТТА**, в която е осъдена Прокуратурата на Република България да заплати на И. Х. И., с ЕГН ***** и адрес: гр.***, обезщетение за причинени му неимуществени вреди вследствие повдигнато незаконно обвинение, по което е оправдан с влязла в сила присъда, над размер от 7 000 лв. до присъдения размер от 12 000 лв.; **В ЧАСТТА**, в която върху обезщетението е присъдена законната лихва за периода 22.10.2015 г. – 14.10.2017 г. и **В ЧАСТТА**, в която Прокуратурата на РБ е осъдена да заплати на И. Х. И. разноски за внесена държавна такса над 2,92 лв. и разноски за адвокатско възнаграждение над 247,92 лв., и вместо това **ПОСТАНОВЯВА:**

ОТХВЪРЛЯ предявеният от И. Х. И., с ЕГН ***** и адрес: гр.***, против Прокуратурата на РБ иск с правно основание чл.2, ал.1, т.3, пр.1 ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди над размер от 7 000 лв. до присъдения от първоинстанционния съд размер от 12 000 лв., като неоснователен и недоказан, както и искането за присъждане на законна лихва върху обезщетението за периода 22.10.2015 г. – 14.10.2017 г., поради погасяване на вземането за лихва по давност.

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 260016/19.01.2022 г. по гр.д.№ 1049/2020 г. по описа на Районен съд-Бяла Слатина **В ЧАСТТА**, в която е осъдена Прокуратурата на Република България да заплати на И. Х. И., с ЕГН ***** и адрес: гр.***, обезщетение за причинени му неимуществени вреди вследствие повдигнато незаконно обвинение, по което е оправдан с влязла в сила присъда, за размер от 7 000 лв., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 15.10.2017 г. до окончателното ѝ изплащане; **В ЧАСТТА**, в която предявеният от И. Х. И. против Прокуратурата на РБ иск е отхвърлен над размер от 12 000 лв. до пълния претендиран размер от 24 000 лв., както и **В ЧАСТТА**, в която Прокуратурата на РБ е осъдена да заплати на И. Х. И. разноски за внесена държавна такса в размер на 2,92 лв. и разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 247,92 лв.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС на РБ в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____